

Sigtuna kommun
sigtuna.kommun@sigtuna.se

2024-04-11
Dnr 2023:4186

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete med
extra studietid på mellanstadiet vid Eddaskolan
i Sigtuna kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet. Granskningen vid Eddaskolan i Sigtuna kommun omfattar verksamheten i mellanstadiet.

Granskningen utgår från två frågeställningar:

1. I vilken utsträckning ger rektor förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?
2. I vilken utsträckning genomför lärarna undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen av området, vilka beskrivs i bilaga 2. I den bilagan finns också en beskrivning av hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje delområde bedöms om skolenhetens arbete uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och beskriver inom vilka områden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning anger Skolinspektionen inte några utvecklingsområden, men kan lämna framtåsyftande kommentarer. Någon redovisning begärs då inte.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Eddaskolan i följande utsträckning:

Rektors kommunikation om och bemanning av extra studietid

Rektorn ger i hög utsträckning förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden.

Undervisningens genomförande

Lärarna genomför i flera delar undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområde finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Lärarna behöver tydligare informera elever och vårdnadshavare om hur studietiden är organiserad samt uppmuntra alla elever oavsett kunskapsnivå, att delta.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **2 oktober 2024** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:4186) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rektors kommunikation om och bemanning av extra studietid

Det här området handlar om hur rektorn kommunicerar med skolans personal om den extra studietiden och om hur rektorn bemannar den extra studietiden efter elevernas behov. Det innefattar också ifall rektorn ger förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn ger i hög utsträckning förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden.

Rektorns kommunikation om den extra studietiden

Granskningen visar att rektorn tydligt kommunicerat till lärare och övrig personal om vikten att de ska informera och uppmuntra alla elever att delta i extra studietid. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att personalen både har fått skriftlig och muntlig information om skollagens bestämmelser om extra studietid. Exempelvis har rektorn under läsåret informerat om den extra studietiden och dess syfte och mål, samt att alla elever ska informeras och uppmuntras till att delta. Vidare framkommer i intervju med lärarna att de på en arbetslagsträff förutom att diskutera det nuvarande upplägget av extra studietid hade samtalsgrupper som fokuserade på hur arbetet kan utvecklas ytterligare. Rektorn har även tagit fram skriftlig information kring extra studietid. Vidare framgår att rektorn har diskuterat skolans organisering av den extra studietiden i skolenhetens ledningsgrupp och att lärarna som sitter i denna sedan för ut den informationen till arbetslagen.

Rektorn har kommunicerat till lärarna att elever med stora behov, vilka kan se olika ut, särskilt ska uppmuntras att delta i den extra studietiden. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att de bland annat identifierat elever som behöver mer träning i läsförståelse och dessa uppmuntras att delta på onsdagens extra studietid där det finns en specifik grupp som tränar på just detta. Det finns även en grupp elever som behöver utmaningar i matematik som också får det på extra studietid. Dock framgår det även att rektorn identifierat att flickorna på skolorna har lägre resultat, men denna grupp uppmannas inte särskilt till extra studietid. Vidare framkommer att både rektorn och lärarna är väl medvetna om att de har en stor andel elever som är i behov av extra studietid och att elevernas behov ser olika ut. Rektorn uppger att alla elever uppmuntras, men att fokus framför allt är på den grupp av elever som har svårt att uppnå de kriterier för bedömning eller betygskriterier som minst ska uppnås.

Rektorn har varit tydlig med att undervisningen på den extra studietiden ska vara av hög kvalitet och därmed måste den vara planerad, genomföras och följas upp av elevernas ordinarie lärare. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att skolan under lång tid har arbetat med studiestöd utanför skoltid och att det finns en kultur på skolan kring hur detta arbete ska bedrivas. Vidare framgår av lärarintervjuer att det är kommunicerat från rektorn att det är mentorn som är ansvarig för planeringen av uppgifterna och att dessa ska planeras tillsammans med läraren som håller i den extra studietiden, men det finns inga riktlinjer kring hur arbetat ska följas upp. Rektorn uppger att lärarna har fortsatt med samma arbetssätt som de haft sedan tidigare och hen har inte gett några nya riktlinjer. Organisatoriskt är skillnaden nu att skolan anordnar extra studietid två olika dagar i veckan, måndagar och onsdagar istället för endast en dag tidigare. På måndagarna är det före skolstart och på onsdagarna är det klassvis efter skoldagen.

Rektorns bemanning av den extra studietiden

Rektorn har på en övergripande nivå god kännedom om elevernas behov, och bemanningen av den extra studietiden görs utifrån elevernas behov. Av intervju

med rektorn framgår att skolan under flera år har arbetat aktivt med att höja elevernas kunskapsresultat i svenska och svenska som andraspråk. Flertalet av lärarna som bemannar den extra studietiden har ämnesbehörighet i svenska och svenska som andraspråk och övriga lärare bedömer rektorn ha kompetens i ämnena. Vidare framkommer det i intervju med rektorn och lärare att det är elevernas ordinarie lärare som till stor del bemannar den extra studietiden. I de fall när det inte är elevernas mentor som håller i den extra studietiden finns ett nära samarbete med den lärare som ansvarar för den extra studietiden. Då det är två lärare per årskurs med olika ämnesbehörighet som håller i den extra studietiden så kan lärarna tillgodose det ämnesbehov som eleverna eventuellt efterfrågar. Båda lärarna möter även eleverna i den ordinarie undervisningen. Eleverna kan välja om de vill vara i en grupp där man arbetar med svenska och de samhällsorienterade ämnena eller i en grupp där det finns lärare som är behöriga i matematik och naturvetenskapliga ämnen. På måndagarna har lärarna på mellanstadiet ett rullande schema över vem som ansvarar för den extra studietiden före ordinarie skoldag. Ansvarig lärare på plats har även stöd av en annan personal om elevantalet blir högt. Både lärare och rektorn uppger att bemanningen av den extra studietiden möter elevernas behov, och att lärarna vid behov tar hjälp av varandra för att eleverna ska få det stöd de behöver. I intervjuerna med rektorn och lärare framkommer att de tillsammans med elevhälsans personal har gemensamma diskussioner kring extra studietid på exempelvis mitterminskonferenser och andra möten. Vidare framkommer att specialläraren finns tillgänglig under extra studietid och exempelvis stöttar med material till de elever som hen har i undervisning.

Förutsättningar för planering och uppföljning av extra studietid

Rektorn ger förutsättningar till lärares planering och uppföljning av den extra studietiden. Av intervjuer med rektorn, lärare och inkommen dokumentation framgår att lärarna träffas i olika mötesforum vid flera tillfällen under veckan. Detta skapar goda förutsättningar för samverkan mellan lärarna. Utöver de fysiska träffarna kommunicerar de via mail och en digital plattform. Lärarna uppger att de har förutsättningar att vid behov gemensamt planera eller följa upp den extra studietiden.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Undervisningens genomförande

Det här området rör undervisningens genomförande inom den extra studietiden. Med genomförande avses i detta sammanhang planering, genomförande och uppföljning av den extra studietiden.

Lärarna genomför i flera delar undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och motiverar dem till att ta del av den extra studietiden, men utvecklingsområde finns.

Lärares information och uppmuntran om att delta i den extra studietiden

Granskningen visar att lärarna informerar och uppmuntrar eleverna utifrån deras olika behov att delta i den extra studietiden, men alla elever känner inte riktigt till vad extra studietid kan användas till. Lärarna och rektorn uppger att det finns en samsyn kring vikten av att uppmuntra elever till att delta på extra studietid samt att skapa en positiv kultur kring studietiden. Exempelvis betonar lärarna för sina elever att extra studietid är en möjlighet att ta igen om man varit frånvarande, få extra tid att träna det man behöver samt möjlighet att få mer lärarledd tid. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att lärarna informerar både elever och vårdnadshavare om den extra studietiden, och informationen innehåller exempelvis att extra studietid är frivillig och öppen för alla elever. Information till vårdnadshavare ges vid föräldramöten, via veckobrev och vid utvecklingssamtal. Lärarna ger eleverna information om den extra studietiden både i helklass och riktat till enskilda elever. Då skolan erbjuder stöd utanför ordinarie undervisning även på lågstadiet menar dock några av lärarna att eleverna väl känner till upplägget och därför tycker de inte att de behöver informera eleverna särskilt mycket. Av intervju med en av elevgrupperna framgår emellertid att flera elever inte känner till att skolans organisering av den extra studietiden har ändrats under detta läsår. Exempelvis uppger elever att det finns begränsningar i vilka som får gå på den extra studietiden. Likaså känner eleverna inte till möjligheten att arbeta med mer utmanande uppgifter under studietiden. I intervjuer med elever som inte deltar på den extra studietiden framkommer att de känner till när den extra studietiden äger rum, men uppger att det framför allt är ett tillfälle att ta igen det man missat eller träna på moment man har svårt för.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att deltagandet på den extra studietiden är omkring 50 procent av eleverna i flera klasser, framför allt på de klassvisa passen på onsdagarna. Där kan deltagandet vissa veckor vara över 50 procent och i enskilda klasser ännu högre. Måndagspasset är något mindre välbesökt, men deltagandet brukar ligga strax under tio procent.

Lärares planering av den extra studietiden

Det är elevernas lärare som i samråd med eleverna planerar de arbetsuppgifter som eleverna arbetar med under den extra studietiden. Av intervjuer med lärare och elever framgår att arbetsuppgifterna är anpassade efter elevernas behov och har en tydlig koppling till den ordinarie undervisningen. Det kan exempelvis handla om uppgifter för att eleverna ska förbereda sig inför de nationella proven, eller färdighetsträning inom ett specifikt område. Lärarna uppger att när eleverna skriver upp att de vill delta på den extra studietiden skriver de även vilket ämne de vill arbeta med. I samtal kommer läraren och eleven överens om vilka arbetsuppgifter som eleven ska prioritera under studietiden. I den grupp där eleverna arbetar med läsförståelse finns ett material framtaget utifrån gruppens nivå och vidare utveckling.

Elevens mentor kommunicerar elevens planering till den lärare som är ansvarig för den extra studietiden. För de elever som väljer att gå på måndagstiden planerar mentorn tillsammans med eleven. I de fall det behövs kommunicerar mentorn med läraren som håller i den extra studietiden, antingen muntligt, via en lapp på elevens material eller via skolans digitala kommunikationsplattform. Läraren som håller i den extra studietiden kommunicerar till mentor på likande sätt efter det att eleven varit på extra studietid. I intervjuer med lärare framkommer att de upplever det som enkelt att kommunicera planeringen mellan varandra och att eleverna tar ett stort eget ansvar.

Genomförande av extra studietid

Granskningen visar att eleverna som deltar på den extra studietiden ges ett aktivt lärarstöd och lärarna genomför undervisningen utifrån elevernas planering. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att eleverna främst arbetar individuellt med arbetsuppgifter efter sina behov. Eleverna som arbetar med läsförståelse arbetar dock mestadels i grupp där läraren leder undervisningen. Vidare framkommer det i elevintervjun att det ibland är genomgång på onsdagarnas extra studietid i den gruppen som arbetar med matematik, men att det mestadels är enskilt arbete i övriga ämnen. Både lärare och elever uppger att eleverna vet vad de ska arbeta när de kommer till den extra studietiden, och att eleverna är motiverade till sitt skolarbete. Lärarna säger att de aktivt arbetar med att eleverna ska ta ansvar för sina studier och detta är en del i det arbetet. Av intervjuerna med lärarna och eleverna framgår att eleverna får det stöd och den hjälp de behöver för att komma vidare i sitt skolarbete. Lärarna uppger att då elevantalet är lägre än i den ordinarie undervisningen och att eleverna vet vad de ska arbeta med ges de goda förutsättningar att ge ett aktivt lärarstöd. Vidare beskriver lärarna att eleverna är motiverade och får ett aktivt lärarstöd bidrar det till att eleverna upplever den extra studietiden som stimulerande och värdefull, vilket även eleverna uttrycker. Av Skolinspektionens observation framgår att läraren motiverar och stödjer elevernas i de

ras arbete genom att visa intresse för deras uppgifter och ställa framåtsyftande frågor. Läraren har även goda förutsättningar att sitta hos de enskilda eleverna och hjälpa dem att komma vidare i skolarbetet. Eleverna deltar aktivt i skolarbetet och läraren uppmärksammar dem på olika sätt, framför allt genom positiva kommentarer. Det råder god arbetsro under lektionen och alla elever ser ut att kunna koncentrera sig på sina skoluppgifter.

Lärares uppföljning av den extra studietiden

Ordinarie lärare följer upp med läraren som håller i extra studietid hur elevernas arbete har gått. Av intervjuer med lärare framgår att de stämmer av med varandra hur det gått för eleverna som deltagit på extra studietid och även ger varandra förslag på nya uppgifter till eleverna. Lärarna ger exempel på att det kan handla om en elevs behov av fler uppgifter inom området eller att eleven behöver en annan nivå på uppgifterna. Vidare uppger lärarna att de på sin gemensamma planeringstid går igenom det som är gjort på extra studietid och vad eleverna ska göra framöver på den extra studietiden. Dock uppger elever att det varierar i vilken utsträckning som lärarna följer upp det som de har arbetat med på den extra studietiden. I intervjun med eleverna framkommer att vissa elever får frågor av sina lärare kring vad de arbetat med på extra studietiden medan andra inte får detta. Skolinspektionen vill i detta sammanhang påtala vikten av att elevernas ordinarie lärare följer upp elevernas arbete på den extra studietiden då det är en del i det motiverande arbetet kring elevens insatser och att det förmedlar att den extra studietiden kan bidra till att alla elever, oavsett kunskapsnivå, utvecklas så långt som möjligt.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

- Lärarna behöver tydligare informera elever och vårdnadshavare om hur studietiden är organiserad samt uppmuntra alla elever oavsett kunskapsnivå, att delta.

Granskningen visar att det på skolenheten finns ett aktivt arbete med att ge elever extra studietid, men informationen och uppmuntran till alla elever når inte önskvärd spridning. Då skolan tidigare arbetat med studiestöd och att eleverna redan på lågstadiet erbjudits detta finns en uppfattning av att eleverna vet vad som gäller kring extra studietid, men så är inte fallet. Det saknas i vissa delar ett arbete för att informera eleverna om att extra studietid nu är för alla elever samt att även uppmuntra elever som med hjälp av den extra studietiden skulle ges bättre förutsättningar för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

För att den extra studietiden ska ha en hög kvalitet är det viktigt att lärarna informerar och uppmuntrar alla elever som är i behov av den att delta. Genom den extra studietiden ska elever ges möjlighet att få stöd i skolarbetet, oavsett hur långt

eleven kommit i sin kunskapsutveckling, exempelvis genom att ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper.¹ Även elever som når de betygskriterier som minst ska uppfyllas kan ha behov av extra studietid för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför lärarna att informera om hur studietiden är organiserad samt uppmuntra alla elever oavsett kunskapsnivå, att delta. Det är även viktigt att etablera ett gemensamt arbete kring att även uppmuntra elever som kommit långt i sin kunskapsutveckling och elever i samtliga årskurser samt att tydliggöra de förändringar som gjorts i skolenhetens organisering av den extra studietiden.

På Skolinspektionens vägnar

2024-04-11

X Tobias Thorén

Beslutsfattare
Signerat av: Tobias Thorén

2024-04-11

X Maria Lundin

Föredragande
Signerat av: Maria Lundin

¹ Prop. 2021/22:111, Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola, s. 15-16.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Besöket genomfördes den 18 mars 2024 av utredarna Maria Lundin och Tobias Thorén.

Vid Eddaskolan bedrivs utbildning i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök hade skolenheten 260 elever. Granskningen omfattar grundskolans årskurser 4-6, som omfattade 161 elever när skolan besöktes. Skolenheten leds av en rektor och två biträdande rektorer.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- En gruppintervju med elevernas ordinarie lärare.
- En gruppintervju med lärare som ansvarar för genomförande av den extra studietiden.
- Två gruppintervjuer med elever.
- En intervju med rektorn.
- En observation av undervisningen vid extra studietid.
- Insända dokument och skriftliga svar på frågor från rektorn.

Innan beslut har fattats har underlaget kommunicerats med huvudmannen.

Bedömningsområden

Bedömningarna görs i relation till kvalitetskriterier som Skolinspektionen tagit fram inom ramen för granskningen.

Inom respektive område granskas skolenhetens arbete inom följande delar:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning ger rektorn förutsättningar för undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

- Rektorns kommunikation om den extra studietiden.
- Rektorns bemanning av den extra studietiden.
- Förutsättningar som rektorn ger för planering och uppföljning.

Frågeställning 2: I vilken utsträckning genomför lärarna undervisning inom den extra studietiden som utgår från elevernas behov och som motiverar dem till att ta del av den extra studietiden?

- Lärarnas information och uppmuntran till elever om att delta i den extra studietiden.
- Lärarnas planering av den extra studietiden.
- Genomförande av den extra studietiden.
- Lärarnas uppföljning av den extra studietiden.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/arbetet-med-extra-anpassningar-och-sarskilt-stod-under-elevernas-hela-dag-i-skolan-och-i-fritidshemmet/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1 och 2

10 kap. 5 a § skollagen (2010:800)

Elever i årskurs 4-9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 5 §. *Lag (2022:730)*.

Prop. 2021/22:111 *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*

Av propositionen framgår bland annat att den extra studietiden ska ge elever möjlighet att få stöd i skolarbetet. Det kan handla om hjälp med läxor men även annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid. Den extra studietiden riktar sig till alla elever, oavsett hur långt eleven kommit i sin kunskapsutveckling. Den extra studietiden ska ge elever möjlighet att ta igen, befästa eller fördjupa sina ämneskunskaper. Den extra studietiden ska även kunna användas av elever för att utveckla och använda olika inlärningsstrategier samt för att planera, genomföra och utvärdera det egna lärandet.

Vidare framgår att den extra studietiden ska vara undervisning inom grundskolan. Lärare ska ansvara för och leda den extra studietiden men även annan lämplig personal kan medverka. Rektorn ansvarar för organiseringen av den extra studietiden på respektive skolenhet. Huvudmannen har det övergripande ansvaret för att den extra studietiden anordnas samt närmare definierar verksamhetens innehåll. Huvudmän ska få anordna extra studietid genom fjärrundervisning under samma förutsättningar som för övrig fjärrundervisning i grundskolan.²

² Prop. 2021/22:111 *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola*, s. 12-20.